

De schoone gemeente Berg

Het fraaie kasteel en zijn historie

Het is een voorrecht iets te mogen schrijven ter aanbeveling van Berg. Schoon land van Bergh! Historische beelden rijzen op, wel geen herinneringen aan groote figuren uit den geschiedenis, maar wel tijdperk en sfeer.

Veel fantasie is er niet voor nodig om in den geest Uw slot weer te bevolken met ridders en edelvrouwen; Uw wallen te bezetten met krijgsvolk; Uw bosschen weer te verlevendigen met de jacht met veer op veer, en Uw open weiden in het bosch weer om te scheppen tot toernooivelden.

Een kasteel gerestaureerd met een liefdevolle toewijding zooals geen ander en gemeubileerd in harmonieuze aanpassing met het buitenaanzicht, veel ouder dan het gangbare oud Hollandsch, waaraan ons oog gewend is;

De wallen van het oude stadje 's-Heerenberg, dat daar droomd van vergane glorie in den schaduw van het slot; beboschte heuvelen, groot genoeg voor dagenlange immer varieerende wandelingen; en open vlakten, wonderschoon gelegen tusschen de donkere hellingen van het opgaand geboomte, wijde weidsche vergezichten; ziedaar, waarde lezer, wat Uw bewonderende blikken zal treffen bij een bezoek aan onze gemeente.

Het kasteel werd door den tegenwoordigen eigenaar geheel gerestaureerd; de oude baksteen muren van den ouden waterburcht, die in 1735 na een grooten brand weer werden opgericht op den ouden funderingen, zijn behouden gebleven, getooid met alle kleuren die het pallet van de tijd daarop heeft getooverd. De zware muren bevatten geheime gangen en trappen naar den schoonsten trant van romantiek, die ons in ouden gebouwen nog bekoren kan.

Dit kostelijke schrijn bevat een kunstverzameling, waarin de gothiek overheerst, zoo dikwijls ik ze zie, komt mij haast zonder variatie, het vers in de gedachte van Gezelle, den dichter ingegeven bij het bezien van de oude kerken in Brugge en Gent, misschien wel in Bourges of Chartres:

De zalen staan vol heiligen,
gemjiterd en gestaafd,
gemartelaard, gemaagdekrond,
gehertoogd en gegrraagd;

Zoo gaan ze ons oog voorbij, de gotieke beeldengroepen en de primitieve schilderijen, vrome getuigen uit den tijd, die ze in het leven riep, denzelfden, waarvan ook de groote kathedralen hun overtuigende getuigenis afleggen; daar is nog zooveel over te zeggen; in het kort mooge dit opgemerkt worden naar aanleiding van herhaalde bezoeken aan de collectie van het Kasteel Bergh; zoo zeker als

het is, dat alle muziek haar oorsprong vindt in de muziek van de kerk, zoo zeker is het, dat alle kunst der renaissance heeft gebouwd op wat de primitieven in zuiveren zin voor natuur en boven natuur met nooit meer geëvenaarde techniek en zonder voorgangers hebben uitgebeeld; en wonderlijk is de bewustwording dat ons gemoedsleven meer verankerd is in hunne kunst, dan in die van de veel bekwaamere maar hoeveel gekunstelder latere scheppingen. Wie het voorrecht te beurt valt onder leiding van den bekwaamen rentmeester dit gebied te mogen bezichtigen, zal dit niet meer vergeten.

Het valt buiten het bestek van dezen inleiding iets te zeggen van het waardevolle archief van het Huis Bergh door den archivaris, den Heer Mr. Van Schilfgaarde gerangschikt, gecatalogiseerd in negen deelen en ondergebracht in de twee vrijstaande torens.

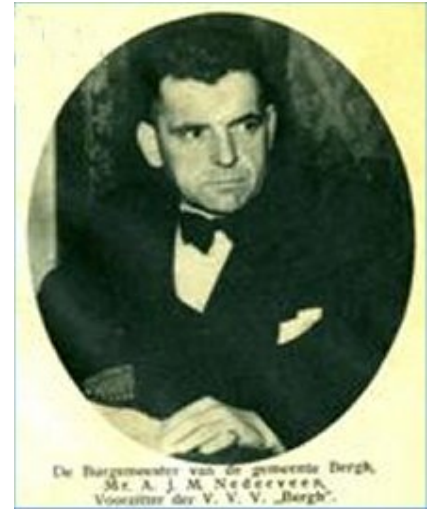
Bij het kasteel behooren de Berger bosschen, het U bekende Montferland: "de Montferland" is een waarschijnlijk kunstmatig opgeworpen heuvel, die zijn naam heeft gegeven aan de bosschen in verren omtrek. Hun staat van onderhoud verraaft de hand en den geest van den tegenwoordigen eigenaar.

Tot het Bergerbosch behoren ook de Hettenheuvel, Gelgenberg, Hulzenberg met zoveel verscheidenheid van bosch en hei, dat het moeilijk valt een keus te doen. Dit alles vormt trouwens een aaneenliggend geheel van ongestoorde eenzaamheid en rust; en vreemd wordt het ons ten moede bij het weerzien van de ongeveer honderd meter hoge heuveltoppen op het bosch, dat het dal bedekt en omhoog gaat tegen de nabij gelegen heuvels, het gaat in dezen tijd van het jaar schuil onder een blauwigen schijn, een zekere voorbode van den geboren lente en aantredenden zomer.

La fleur de l'égantier sent ses bourgeons éclore,
Le printemps naît ce soir

Geen schooner restant van feodaliteit en heerlijkheid is ons bekend als kasteel en bosschen van Bergh, want dit is de sfeer van dit gebied; het is de Heer van Heek te danken, dat het voor verval is behoed en voor de komende geslachten bewaard gebleven.

Bosschen van anderen aard toon ons de Bijvank, een naam die aan nog andere tijden doet denken: hoge beuken en eiken complexen vormen hier alweer een geheel dat het geheele jaar door onze aandacht waard is om de variaties die elk jaargetijde meebrengt voor het bosch; slechts landurig verblijf of herhaald bezoek leert ons het Bosch ten volle waardeeren. Ook de Bijvank bevat een aardig slot. De bosschen worden met groote piëteit

bijengehouden en beheerd en zijn evenals het Bergerbosch toegankelijk voor een ieder.

De omliggenden plaatsen, het oude stadje 's-Heerenberg met een uniek raadhuis in gotischen stijl – en de dorpen Zeddum, Beek, Stokkum, Kilder, Braamt, Wijnbergen en Azewijn met de gehuchten Lengel, en Loerbeek, Vethuizen en Vinkwijk vormen de deelen van de gemeente Bergh. Het stadje en de dorpen munten uit door landelijke aantrekkelijkheid; ieder mag een keus doen op straffe van oneenigheid met de bewoners van de andere dorpen. Ik moet me dus hier onthouden van een aanbeveling; ik zou trouwens niet weten aan welk deel der gemeenten de voorkeur te geven. Het zijn alle vriendelijke plaatsen met vriendelijke menschen en een eenvoudige maar doelmatige accommodatie voor de ontvangst van bezoekers aan wie de VVV Bergh gaarne haar diensten verleend.

Kasteel, bosschen en dorpjes die er als een krans omheen liggen, deze licht wat filmisch triptiek mogen aanleiding zijn dat velen zullen willen kennis maken met een stuk van ons eigen land dat zeker wel bekend is bij naam, maar zeker niet bezocht is in de mate die het verdiend; een bekoorlijk geheel en nog maar een gedeelte van een groot gebied vol veel schoons dat nog veel te weinig algemeene waardering heeft gevonden.

NEDERVEEN